

Asia: VN/33301/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset kommentit

Muutos on tervetullut. Avomien korkeakouluopintojen suorittamisen helpottaminen edistää osaamisen kehittämistä, mikä on toivottava suunta. Sekä yksilön että viranomaisen työkuorman keventäminen ilmoitusvelvollisuus poistamalla on hyvä edistysaskel. Lakiluonnoksesta kuitenkin puuttuu erillisopinnoilla toteuttava koulutus.

Muutoksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon myös erillisillä opinto-oikeuksilla suoritettavat korkeakouluopinnot. Etenkin tekniikan alalla ja ICT-alalla suoritetaan merkittävä määrä opintoja, jotka on tilastoinnin ja hallinnon sujuvuuden vuoksi toteutettu myöntämällä opiskelijalle erillinen opinto-oikeus. Näillä aloilla avoimen yliopistokoulutuksen tarjonta on verrattain vähäistä.

Pari esimerkkiä valottanee asiaa. Muut kuin tutkinto-opiskelijat suorittivat vuonna 2025 Aalto-yliopistossa enemmän tekniikan alan opintoja erillisillä opinto-oikeuksilla (3405 op) kuin avoimessa koulutuksessa (3299 op). Sama pätee Tampereen yliopistoon (1504 op ja 1294 op). ICT-alalla puolestaan Aallossa ei suoritettu lainkaan opintoja avoimessa koulutuksessa, vaan kaikki toteutettiin erillisillä opinto-oikeuksilla.

Tekniikan alan verkostoyliopisto FITech on tekniikan alan opintoja tarjoavien yliopistojen yhteistyömuoto, joka toimii erillisten opinto-oikeuksien varassa. FITechin tarjoamat opinnot ovat pitkälti valtion rahoittamia, ja painopiste on viime vuosina siirtynyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpan rahoitukseen. Opinnot on suunnattu muun muassa työttömille työnhakijoille, joita oli keväällä 2026 noin 22% kursseille hakeneista. On todennäköistä, että

työttömiä hakisi huomattavasti enemmän, jos heidän ei tarvitsisi pelätä työttömyysetuutensa menettämistä, mikä riippuu usein paikallisen työllisyysviranomaisen tulkinnasta.

Avoimessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot ja erillisillä opinto-oikeuksilla suoritettavat opinnot ovat käytännössä kohdeyleisöltään, toteutukseltaan ja tarkoitukseltaan samanlaisia opintoja. Olisi ehdotetun lakimuutoksen tavoitteiden kannalta sekä viisasta että johdonmukaista kohdella näitä hallinnollisesti eri tavoin järjestettäviä opintoja lainsäädännössä samalla tavalla.

TEK ehdottaa, että lakimuutos ulotetaan koskemaan myös erillisillä opinto-oikeuksilla toteutettavaa koulutusta.

2. Huomionne työttömyysturvalain muutoksista

-

3. Huomionne työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muutoksista

-

4. Huomionne esityksen vaikutuksista ja vaikutusarvioista

Lakiluonnoksen vaikutusarviot on valmisteltu hyvin.

Tutkinnon suorittaminen avoimessa korkeakouluopetuksessa ei tulle vaikuttamaan merkittävästi työttömyysetuudella opiskeluun. On vaikea nähdä, että tutkinnon suorittaminen kokonaan avoimessa korkeakouluopetuksessa tulisi yleistymään. Tutkinnon kustannukset tulisivat nousemaan yksilön kannalta merkittäviksi. Siirtymistä maksulliselta väylältä tutkintokoulutukseen olisi huomattavan vaikeaa estää. Muun muassa näistä syistä maksullisten avoimen tutkintojen markkina tuskin tulee muodostumaan kovin suureksi.

Yksi esityksen vaikutusarvion keskeisistä epävarmuuksista liittyy hallituksen puoliväliriihessä 2025 tekemään linjaukseen, jossa tutkinnon suorittaminen avoimilla korkeakouluopinnoilla tullaan myöhemmin mahdollistamaan. Tällä hetkellä avoimen väylän kautta siirtyy vuosittain tutkinto-opiskelijaksi noin 6 000 opiskelijaa. Määrä on nykyisin melko vähäinen, mikä rajoittaa mahdollista riskiä opintoetuksien korvautumisesta työttömyysetuudella.

5. Miten arvioitte tutkinnon suorittamista koskevan esityksen ja työttömien avoimen opiskelun helpottamisen yhteisvaikutuksia? Pidättekö todennäköisenä, että avointen korkeakouluopintojen kautta tutkinnon suorittavien osuus tulee kasvamaan merkittävästi verrattuna nykyisen avoimen väylän volyyymiin?

Pidämme avoimen koulutuksen kautta suoritettavien tutkintojen merkittävää kasvua epätodennäköisenä.

Hallitus nosti keväällä 2024 avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksuja 15 eurosta 45 euroon yhtä opintopistettä kohden. Toistaiseksi maksuja on korotettu maltillisesti.

6. Miten arvioitte, että tutkinnon suoritusoikeus avoimien korkeakouluopintojen kautta muuttaisi opintomaksuja

Nykyisellään avoimen korkeakoulutuksen opintomaksut kattavat vain osin koulutuksen järjestämisen kustannukset. Jos tutkinnon suorittaminen avoimessa korkeakoulutuksessa mahdollistuu, täytyy kustannukset kattaa täysin opintomaksuilla. Avoimessa suoritettava tutkinto kun ei saa vaikuttaa negatiivisesti tutkintokoulutukseen suunnattavaan rahoitukseen. Rahoitusvastuu kokonaisia tutkintoja suorittaessa jäisi siis käytännössä kokonaan yksilölle. Opintomaksut muodostuisivat merkittävän suuriksi tutkintoon johtavassa avoimessa koulutuksessa.

Avoimeksi kysymykseksi jää, miten tämä vaikuttaisi avoimen korkeakoulutuksen toteuttamiseen laajassa mittakaavassa. Käytännössä avoimeen koulutukseen tuotaisiin kokonaan uusi elementti, jonka toteuttamisen logiikka poikkeaa nykyisestä mallista. Lisäksi Suomessa ei ole yksittäistä avointa korkeakoulua, vaan jokainen korkeakoulu (38 kpl) toteuttaa avointa koulutusta omalla tavallaan. Tutkintokoulutuksen sallimisella voi olla heijastusvaikutuksia avoimen korkeakoulutuksen opintomaksuihin ja pidemmällä aikavälillä myös niihin liittyvään sääntelyyn. Näitä vaikutuksia on kokonaisuutena vaikeaa arvioida.

Heiskari Tapio
Tekniikan Akateemiset TEK ry